

Pomáz, Holdvilág-árok

Időpont: 2007.05.12.

Név: Lelovics Enikő /LEEOAAT.ELTE/

Megközelítés:

Budapest-Batthyány térről Pomázig HÉV-vel, onnan Kiskovácsi-pusztáig Volánbusszal, majd végig a P+on a patak mentén.

Geológiai háttér:

Szemben a közeli Pilissel, ami triász mészkő-dolomit, a Visegrádi-hg egy fiatalabb, vulkáni hegység. Köztük helyezkedik el határvonalként a Pilis-vonal elnevezésű vető, és fölötte a völgy és az út. A kettő közül a Pilis van kiemeltebb helyzetben. A környéken a miocéntól kezdve (16,5M éve) zajlott vulkanizmus, a Belső-Kárpáti vulkáni ív mentén. Itt egy szubdukciós zóna húzódott, így sok illó került a földköpenybe, amitől a két kőzetlemez közé ékelődött ún. köpenyék átalakult, ennek az olvadéka tört fel lávaként. Ahogy DK felé haladunk, egyre fiatalodnak a vulkáni hegységek, a lánc legfiatalabb tagja a Csomád Hargitán, 1-2M éves.

Itt ekkoriban sekélytengeri, mocsaras környezet volt, így amikor a magma átnyomult rajta, heves robbanásos kitöréseket okozott, piroklaszt kőzetek jöttek létre. Mikor szárazföldre került a térség, a kiömlő magma változatos formákat hozott létre, a folyékonyabb lávaárakat, lávafolyamokat, a viszkózusabb lávadómokat épített (akár kilométeres kupacok).

Előforduló kőzetek:

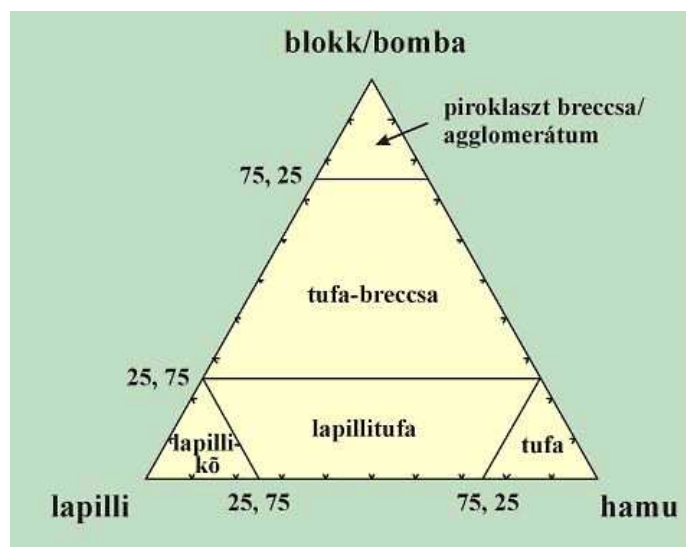
1) Piroklasztitok – vulkáni törmelékes kőzetek

sárgásak

nem mondjuk rájuk, hogy porfíros szövetűek

néha másodlagos áthalmazást szenvedtek el

szemcseméret	vulk.törm. piroklaszt	v.t.kőzet piroklasztit
2mm-	hamu	tufa
2-64mm	lapillus	lapillikő
64mm+	blokk/bomba	breccsa/agglomerátum

2) Lavadómkőzetek

sok földpát, amfibol, (biotit)
kőzetüveg alapanyag
porfíros szövet
andezitek
3) Lávakőzetek
kevesebb kristály: gránát, biotit, (földpát)
dácitok
irányítottság (korábbi folyási irány)

Feltárások:

1) Völgyben, falnál

finomszemcsés tufa:

fehér, finoman rétegzett
elsődleges vulkánosság
szárazföldön képződött
van benne akréciós lapilli (szürke gömb) => nedves hamufelhőben összetapadtak a felkapott kőzetek és a fragmentált (töredezett) magma
több mint 75% hamu

**kaotikusabb szerkezetű k.
sötét színű**

2) Létrától nem messze

utólag áthalmazott (víz/lahar (iszap/törmelékár)) -> áramló közeg

3) Barlangnál

finom tufa

átrétegzett agyag

dácitos
vékony – paleovölgy széle
akréciós lapilli

4) Létra előtt közvetlenül

szórt piroklasztit

finomszemcsés andezites
növénymaradványos
nedves agyagra települt
vastag réteg andezit
felfelé növő nagy darabok
ahogy gördülnek le, töredeznek össze
sugarasan elvált blokkok – hűlés hatására

5) Nagy feltárás, a sziklafalnál

piroklaszt ár

törmelékes összlet, blokk és hamuár üledékre települt
szürke-fehéresszürke

litoklasztok (kőzettörmelékek)

a korábbi vulkáni kőzetekből alakult át
sötét

juvenilis törmelékek

magma anyagából, a kiülepedett hamufelhőből

fehér, lapillusokból
 horzsakőnek néz ki, de nem az
 üvegből és ehhez hasonlókból áll
piroklasztüledékek
 gravitáció által hajtott törmelékár
 végigzúdultak a vulkán oldalán
 a hamut elfújja maga elöl – ennek nyoma van
 sötét részek = gázszegregációs(kiszökési) csatornák

Kőzetleírások:

sorszám	szín	szemcseméret	szövet	alkotók	kristály/alapa.	típus	kőzetnév
1	szürke	[mm]	porfíros	amfibol, földpát	sok	lávadóm	andezit
2	vörösszürke	~0,5cm	porfíros	amfibol, földpát, biotit?	sok	lávadóm	andezit
3	szürke	mm-2-3cm	porfíros	kavicsok	közepes	lávadóm	tufabreccsa
4	szürke	mm-10cm	porfíros	kavicsok, amfibol	közepes		breccsa?
5	rózsaszín	[mm]	porfíros	biotit, csillám	közepes	lávafolyás	dácit

